

ISTORIA CULTURII, PERSONALITĂȚI

PERSONALITĂȚI DIN FAMILIA GOLESCU ÎN ENCICLOPEDIA ARGEȘULUI ȘI MUSCELULUI

PETRE POPA*

Așa cum a relatat, deseori, cotidianul *Argeșul*, partener media pentru realizarea *Enciclopediei Argeșului și Muscelului*, această operă monumentală, gândită în patru volume, decelează inclusiv contribuția mai multor familii tradiționale din arealul invocat, la evoluția generală a României. Textul, care se poate citi pe internet (www.bjarges.ro/biblioteca_digitala; http://biblioteca_upit.ro), surprinde numeroase informații despre figurile marcante ale *arborescenței seculare Golescu*, aspect obiectivat, special, prin consemnarea, în 2014, a celor 75 de ani de la promulgarea *Legii Nr. 269*, purtând semnătura regelui Carol II, referitoare la înființarea Muzeului *Dinicu Golescu* (7 iunie 1939), astăzi, Muzeul Viticulturii și Pomiculturii din Golești, Ștefănești, Argeș.

Precizăm faptul că elaborarea și publicarea *Legii* amintite s-a făcut pe timpul guvernului condus de piteșteanul Armand Călinescu (1893-1939), iar ministerele implicate erau gestionate, ca titulari ai portofoliului, ori adjuncții lor, de persoane apropiate spiritualității noastre, respectiv: Nicolae Zigre și Ion Marin Sadoveanu (Culte și Arte), Petre Andrei și Dumitru V. Toni (Educație Națională), Nicolae D. Cornățeanu și Mihail Șerban (Agricultură și Domenii).

Foietând volumele amintite mai sus, vom identifica, în paragrafele organizate alfabetic, multiple detalii cu privire la personalitățile provenite nemijlocit din *neamul Golescu*, altele fiind colaterale, cele proeminente detașându-se, selectiv, prin fapte ce le-au propulsat în elita societății românești sau continentale din etapele istorice adiacente vieții și exprimării lor publice. Enunțurile, privind subiectul adus în discuție se suprapun, majoritar, *Literei G*, din *Volumul II (D-K)*.

Bunăoară, principalele repere privind *Familia Golescu*, ca atare, sunt stabilite, enciclopedic, de sociologul *Filofteia Pally (F.C.P.)*, actualmente, director general al Muzeului Viticulturii și Pomiculturii Golești, care optează pentru dezvoltarea originii genealogiei începând cu secolul XV.

* Pitești.

Renumele familiei Golescu s-a definit treptat, suportul economic și titlurile boierești datorându-se proprietăților rurale sau urbane din Muscel, Argeș, Vâlcea, Dâmbovița, Teleorman, Olt, Mehedinți, inclusiv imobile construite în București, Câmpulung, Pitești. Prevalență au realizărilor membrilor acestei familii în calitate de slujitori ai Curții Domnești, cărturari, oameni politici și de stat, militari, ingineri, publiciști, donatori comunitari, memorialiști, promotori ai aplicării, în spațiile autohtone, a principiilor moderne, oferite de Europa Occidentală. Sunt amintite, totodată, conexiunile cu familiile Bălăceanu, Bengescu, Brătianu, Brâncoveanu, Davila, Dudescu, Farfara, Grant, Gussi, Kretzulescu, Leurdeanu, Peticari, Racoviță, Rosetti, Știrbey, Zamfirescu, cele mai multe având legături, pe diverse planuri, cu zona Argeș-Muscel. Se reiterează faptul că patrimoniul Muzeului Golești conservă și oferă, vizitatorilor sau cercetătorilor, numeroase surse care descifrează, continuu, sensuri, sensuri generale privind locul și rolul componentelor familiei Golescu în existența noastră națională.

Galeria marilor figuri din cunoscuta genealogie este deschisă, respectând criteriul alfabetic, prin aserțiunea istoricului **Sevastian Tudor (S.M.T.)**, fost muzeograf la Golești (1975-1990), astăzi, director general al Teatrului *Alexandru Davila*, din Pitești, referitoare la demnitarul medieval **Golescu, Albu R.** (decedat în 1574), participant, fără succes, la confruntarea militară de la Jiliștea (Moldova), mort pe câmpul de luptă, înmormântat în biserica Mănăstirii Vieroș (Mioveni), catalogat *viteaz* și *duce*, piatra tombală având motive sculptate după model nobiliar apusean. Același redactor de specialitate al *Enciclopedie* se referă, în continuare, la **Golescu, Alexandru C./Albu** (1818-1873), inginer și militant politic, elev al Școlii de la Golești (1826), având studii în Germania și Elveția, regăsit, documentar, ca *auditoriu temporar*, pentru prelegeri cu tematică istorică, la Universitatea *Sorbona* (Paris, 1836, 1866), participant direct la Revoluția din Muntenia și Transilvania (1848), emigrant în Turcia (1849-1955), susținătorul Unirii Principatelor (1859), autor, printre altele, al proiectelor privind captarea apelor minerale de la Căciulata (Vâlcea) și amenajarea parcului vilei *Florica*, din Ștefănești, Argeș (1869). Listarea comentată continuă cu Golescu, Alexandru G./Negru (1819-1881), înalt demnitar (1848, 1866, 1870), diplomat la Paris și Viena (1848-1849), respectiv Istanbul (1866-1868), semnatar al unor scrieri importante, favorabile cunoașterii caracteristicilor structurilor autohtone în Occident (limbile germană și franceză), mare proprietar funciar la Rusănești (Oltenia), membru fondator al Partidului Național Liberal (1875).

Un spațiu generos se acordă, în *Enciclopedie*, polivalentului **Golescu, Constantin/Dinicu R.** (1777-1830), figură emblematică pentru *domeniul* din Golești și *palatul* de la București, cărturar luminist, colaboratorul lui Tudor Vladimirescu (1821), precursor al ideilor unității teritoriale românești și

cercetărilor științifice avasate, călător, memorialist, traducător, fondator de *școală slobodă* (1826), *societate literară* (1827), *curier* tipografiat (1829), *patriarhul* difuzării preceptelor înnoitoare, inserate prin scrierile și tălmăcirile sale (1826, 1827, 1829), onorat postum datorită numeroaselor eponimii (străzi, statui, busturi, instituții, monografii).

Sintezele enciclopedice, dedicate membrilor celebrei familii, continuă, sub aceeași semnătură (S.M.T.), cu descripția rezumativă referitoare la **Golescu, Dimitrie G.** (1807-1892), *extern* la colegii din Elveția și Franța (1825~1840), revoluționar în 1848 (administrator al județului Brăila), emigrant francez (1849-1860), stabilit, definitiv, în Belgia (1860), având preocupări literare (volume date 1843, 1852, 1865, 1870), muzicale, teatrale, editoriale, apropiat intelectualilor Alphonse de Lamartine, Hector Berlioz, Albin Bady, adept al unirii tuturor românilor, pentru a forma *un stat cu opt milioane de locuitori*.

Detalii adecvate se oferă cititorilor despre **Golescu, Gheorghe/Iordache R.** (1776-1848), mare proprietar funciar, cărturar luminist, deschizător de drumuri în enciclopedismul autohton autohton, fost elev la Școala Grecească din București, auditoriu temporar (Franța și Italia), ispravnic de Argeș (1812-1813), susținător al *Programului din 1821*, deputat regulamentar (1831-1834), *logofătul Dreptății* (1831), autor al unor scrieri cu tematică istorică (1818, 1828), lingvistică (1840) și geografică, teoreticianul principiilor moderne pentru civismul administrației centrale sau locale.

Semnificative privind tradiționalitatea implicării membrilor familiei Golescu în problematica timpului sunt informațiile despre **Golescu, Ivașcu R.** (decedat, 1584), frate cu Albu R. Golescu, amintit mai sus, stolnic al Munteniei (1568), beneficiarul unor *danii domnești*, inclusiv la Izvorani (Ștefănești) și Vițichești (Topoloveni), refugiat în Polonia după eșecul participării la conflictul militar dintre pretendenții la tronul Moldovei (Jiliștea, 1574), adeptul alianței europene antiotomane (1583), având domeniu funciar la Sâmbăta (Transilvania), iar mormântul în incinta Mănăstirii Bistrița, din Moldova. Succesiunea alfabetică este continuată prin evidențierea calităților de excepție ale generalului **Golescu, Nicolae C.** (1810-1877), militant politic, înalt demnitar, regăsit, constant, în prim-planul realităților din etapa enunțată, *student* al unui colegiu elvețian (1825-1829) și *auditoriul* anumitor cursuri libere de la Universitatea *Sorbona* (Franța), comandantul Regimentului Miliției Naționale (1831-1834), aghiotant domnesc (1834-1842), membru al forurilor revoluționare din Muntenia (1848) și unioniste (1857, 1859), președintele Consiliului de Miniștri (1860, 1868), fondator al Partidului Național Liberal (1875), personalitate care se odihnește, de aproape 14 decenii, în biserica din Golești, numele său fiind gratulat, elogios, de numeroase gesturi evocatoare. Interferarea tendinței secolelor XVIII-XIX se prefigurează, în cazul nostru, prin

Golescu, Nicolae R. (1772-1829), notificat **Deli Aga**, mare stolnic (1792), mare postelnic (1806), ulterior, mare logofăt (1817), mare agă (1822), mare vornic (1829), membru al *grupului boierilor patrioți* (55), care s-au raliat proiectelor lui Tudor Vladimirescu (1821), partizanul reinstaurării domniilor pământene (1822), idee pledată, benefic, pe timpul misiunii sale diplomatice la *Înalta Poartă*. Câteva cuvinte sunt alocate, apoi, lui **Golescu, Radu C.** (1814-1882), cooptat în comitetul inițiatorilor Revoluției de la 1848, din Țara Românească, ori grafiat în alte documente patrimoniale, aparținând muzeelor argeșene. Nume și vârstă apropiate are **Golescu, Radu G.** (1817-1877), fiul lui Gheorghe/Iordache Golescu R., frate cu Alexandru G. Golescu/Negru și Dimitrie G. Golescu, amintiți mai sus, cursant al Institutului *Lemoine*, din Paris, slujbaş domnesc în etapa pregătirii Revoluției de la 1848, colonel (Brăila), comandantul unor structuri militare din București, colaborator al pompierilor Capitalei (13 septembrie 1848), emigrant în Franța (până la 1855), dedicat, pasional, activităților agrare (județele Muscel și Teleorman).

Unul dintre reprezentanții premoderniști este **Golescu, Radu M.** (1655~1731), listat, pentru identificare comparativă, *Stolnicul*, provenit din neamul Leurdenilor, ajuns, datorită potențialului agrar, postelnic (1681), mare agă (1690), ispravnic de scaun (1693), administratorul Muscelului (1700), mare clucer (1707-1709), șef al Cancelariei Domnești (1714), colaboratorul voievodului Constantin Brâncoveanu (1688-1714), emisar în Transilvania, Turcia, Moldova, Austria, odihnindu-se veșnic, astăzi, la Mănăstirea Hurez (Vâlcea). Continuând prezentarea enciclopedică, redactorul **Sevastian Tudor** se referă, distinct, la **Golescu, Radu N.** (1746-1818), numit și *Banul*, garant, prin moșiile stăpânite, al dregătoriilor de mare clucer, mare spătar, mare vornic al Treburilor Obștești, mare logofăt, ori atribuțiilor loctiitorului domnului în Oltenia, fondatorul primului spital filantropic, din București, episcopul Schitului *Cetățuia*, de la Cetățeni, Muscel (1810), inițiatorul reabilitării *Așezământului Golești*, preocupat de răspândirea conceptelor luminate în Țările Române.

Printre liderii Revoluției de la 1848 îl regăsim pe **Golescu, Ștefan C.** (1809-1874), fiul lui Constantin/Dinicu Golescu, frate cu Alexandru/Albu, Nicolae și Radu Golescu, prezentați anterior, fost *student* la un colegiu elvețian (1825-1829), interesat, prin cursuri libere, de științe juridice și politice, urmărite la Paris, revenit în Franța ca emigrant (1848-1857), susținător al Unirii (1859), președintele Consiliului de Miniștri (1861, 1867-1869), *gestionarul* anumitor proiecte lansate de Alexandru Ioan Cuza (1859-1866) și Carol I (1866-1914), favorabile aplicării unor reforme de inspirație occidentală, identificat, postum, la Nancy (Franța). Specializat tot în Hexagon, **Golescu, Vasile A.** (1875-1920), fiul lui Alexandru G. Golescu/Negru, inițiază și amenajează, la Câmpulung, Muscel, demonstrând calitățile sale de inginer

silvic, vila *Ștefan Golescu*, precum și parcul adiacent (1909-1910), aclimatizând plante exotice, aduse din America de Nord, China, Imperiul Țarist, Japonia, demersul oferind orașului un început de grădină botanică în miniatură.

Genealogia *clasică* a familiei Golescu se finalizează, alfabetic, prin sinteza pentru **Golescu, Zoe/Zinca A.** (1792-1879), născută Farfara, căsătorită (1805) cu **Constantin/Dinicu Golescu**, mama fraților Alexandru/Albu, Nicolae, Radu, Ștefan Golescu și Ana C./Racoviță, susținătoare moral sau material, a demersurilor fiilor săi, privind modernizarea Principatelor, refugiată la Sibiu (1848), Istanbul și Brusa (1849), inițiatora redeschiderii Școlii *Dinicu Golescu* (1850), autoarea unor ample acțiuni caritabile, scrisori, consemnări memoriale, ceea ce contribuie la promovarea, peste timp, a imaginii acestei adevărate *dinastii*.

Nominalizarea figurilor marcante ale familiei Golescu în *Enciclopedia Argeșului și Muscelului* este motivată prin numeroase referiri complementare, integrate mai multor paragrafe dispersate, asupra cărora formulăm, selectiv, după sugestiile redactorilor specializați, câteva considerente. Dacă ne oprim, spre exemplu, la conținutul Literei A, vom redescoperi, datorită formulărilor juristului **Silvestru Voinescu (S.D.V.)**, fost director (patru decenii) al Bibliotecii Județene Argeș (1964-2004), conlucrarea dintre Constantin/Dinicu Golescu și transilvăneanul **Aaron, Florian** (1805-1887), invitat, la sud de Carpați, pentru a organiza Școala Slobodă Obștească, din Goleștii Muscelului (1826-1830), rezultatele influențând alegerea sa ca membru al Societății Academice Române (1870).

Apoi, în *Litera B*, istoricul **Spiridon Cristocea (C.I.S.)**, directorul Muzeului Județean Argeș, scrie despre **Baldovin** (1460-1524), *demnitar* medieval, strămoș al familiei Golescu, descendent din boierii Craiovești, proprietar la Mărăcineni și Vieroș (Muscel), pârălabil Cetății Poenari (Argeș), căzut pe câmpul de luptă (1524), iar literatul Constantin Cârstoiu (C.C.C.) reactualizează memoria lui Constantin/Dinicu Golescu prin numele acordat Bibliotecii Județene Argeș (2003) și dezvelirea bustului personalității amintite la intrarea principală a instituției executat de sculptorul Vasile Rizeanu. Din *Litera C* detașăm, special, eponimia Colegiului/Liceului *Dinicu Golescu*, din Câmpulung (1898), edificiu impunător, purtând amprenta anilor 1925-1937, *mobilat* exterior cu statuia amfitrionului (1994), opera artistului plastic Adrian Radu, informații livrate prin bunăvoința fostului primar al orașului, **Manole Bivol (M.M.B.)**, dar și numele conferit Colegiului/Liceului *Zinca Golescu*, din Pitești, profesoara **Silvia Popescu (S.P.P.)** motivând, în acest sens, prevederile *Decretului Consiliului de Stat al României* (29 ianuarie 1971) și conținutul plăcii evocatoare de pe frontonul clădirii școlii (23 mai 1971).

Continuând asemenea excurs alfabetic, *Litera D*, din *Volumul II*, include atât pe medicul de origine franceză, *Davila, Carol* (1828-1884), căsătorit cu Anica Racoviță (născută în 1834), nepoata lui Constantin/Dinicu Golescu, prelucrarea detaliilor aparținând doctorului **Constantin Capătă (C.G.C.)**, cât și pe dramaturgul *Davila, Alexandru C.* (1862-1929), patronimic pentru Teatrul din Pitești, atașat, de asemenea, genealogiei Goleștilor, demonstrația perpetuând girul actorului **Ion Focșa (I.G.F.)**. În același volum, *Litera F* vorbește despre *Furcă/Furcovi, Radu R.* (1495-1559), slujitor al Curții Domnești de la București (vistier, logofăt, caimacam, clucer, comandant militar), integrat familiei Golescu, după cum afirmă **Sevastian Tudor (S.M.T.)**, prin căsătorie, preluarea domeniului și educarea fiilor săi, frații Albu și Ivașcu Golescu, invocați anterior. Spre finalul secolului XIX, conjunctura nefavorabilă îi determină pe urmașii revoluționarilor de la 1848 să vândă proprietăți din Leordeni, Muscel (1880), cumpărătorul, macedoneanul **Gussi, Nicolae** (1830-1901), preluând, astfel, după cum concluzionează, în *Litera G*, istoricul **Spiridon Cristocea (S.I.C.)**, diverse proiecte referitoare la familia Golescu.

Accesând *Volumul III* (L-R), al *Enciclopediei Argeșului și Muscelului*, vom identifica, în prima literă, numele lui **Leurdeanu, Stroe F.** (secolul XVII), mare proprietar funciar, dregător domnesc, fruntaș al partidei boierilor Băleanu (1672), căsătorit, din 1623, cu Vișa Golescu, *mariaj* care l-a determinat să construiască viitorul conac al domeniului (1639-1640), astăzi, pavilionul central folosit de Muzeul Viticulturii și Pomiculturii Golești, dar și biserica din imediata apropiere (1646), contribuind, concomitent, la restaurarea parțială a Complexului monastic Vieroș (1645), explicațiile aparținând tot lui **Spiridon Cristocea (C.I.S.)**.

După cum este normal, în *Litera M* a *Enciclopediei* sunt ilustrate particularitățile *Muzeului Golești*, descifrate de profesorul universitar **Radu Gava (R.G.G.)**, instituție culturală de importanță europeană, având sorginte plauzibilă prin Legea Nr. 269, din 7 iunie 1939, profilul complex fiind stabilit, ca unitate distinctă, ulterior (1958), la conducere aflându-se manageri dedicați domeniului: Constantin Iliescu, Iulian Ilie Rizea, Vasile Novac, Filofteia Pally. Alte completări se referă, în *Litera P*, la amenajările dendrologice din *Parcul* conacului Golescu, descriere aparținând cercetătorului **Valeriu Alexiu (V.F.A.)**, iar *Litera R* decodifică familia **Racoviță**, respectiv: **Alexandru**, ispravnic al Craiovei (1834-1848), căsătorit cu **Ana**, fiica lui Constantin/Dinicu Golescu și a Zoei/Zinca Golescu; **Anica**, soția medicului Carol Davila; **Constantin**, născut la Golești (1830), revoluționar (1848), unionist (1859), prefect de Argeș (1876-1879), prezentări asumate prin semnături deja listate. Un loc aparte ocupă, în litera amintită, *Rotonda* cu busturile principalelor personalități din familia Golescu, lucrări plastice executate la Institutul *Nicolae*

Grigorescu (București), dezvelire oficială, 26 noiembrie 1988, informații creionate de redactorul **Simona Nagîț** (S.C.N.).

În ultimul *tom* al *Enciclopediei* (S-Z), la care se lucrează, sunt anumite detalii privind contribuția directă a meșterului **Stoica** pentru edificarea caselor și bisericii din Golești (secolul XVII), iar *Litera V* prezintă pe **Vișa**, soția lui Stroe Leurdeanu (veacul XVII), proprietară efectivă a domeniului de la Golești (Muscel), interferată, anterior, familiei Brâncoveanu.

Așadar, *Enciclopedia Argeșului și Muscelului*, inițiată și coordonată de cel care vă relatează, stabilește multiple criterii referitoare la personalitățile genealogiei Golescu, deosebit de utile pentru a certifica, fără echivoc, semnificația prevalenței lor în direcționarea modernizării României.

PERSONALITIES FROM THE GOLESCU FAMILY
IN THE ENCICLOPEDYA OF ARGES & MUSCEL

Abstract

In the paper, the historian Petre Popa, the coordinator of the *Enciclopedia of Arges & Muscel*, estimates the contribution of the Golescu Family to the modernization of Romania, during the 19-th century.